Archaeologia (2006) : 49 - 57

පාරිසරික පසුබිම සහ අතීත සමාජයේ ආරක්ෂිතභාවය: දුම්බර කඳුවැටිය ඇසුරින්

ශාමලී රාජපක්ෂ
පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන අංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය
e-mail: shamiwr@yahoo.com

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාවේ භූවිෂමතා කලාප නිර්මාණය වීම සම්බන්ධව මත පළ කර ඇති භූ විද්‍යාඥයන් අතරින් වාඩියාගේ මතයට අනුව දුම්බර කඳුවැටිය අයත් මධ්‍යම කඳුකරය අන්තිමට නිර්මාණය වූ භූමි කොටසයි. මුහුදු මට්ටමේ සිට අඩි 1000 - 5000 පමණ වූ උන්නතාංශය හේතුවෙන් ම මෙම කලාපයේ සෞම්‍ය දේශගුණයක් මෙන් ම මෝසම් සුළඟින් අධික වර්ෂාවක් ලැබීම හේතුවෙන් විශාල ප්‍රදේශයක පැතිරුණු වනාන්තර පද්ධතියක් දැකිය හැකි වේ. අතීත ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය පාලන කලාප බෙදීම අනුව මෙම මධ්‍යම කඳුකර ප්‍රදේශය මලය රට නමින් හැඳින්විණ. ක්‍රි.ව 140 දී ග්‍රීක භූගෝල විද්‍යාඥයකු වූ ටොලමිගේ සිතියමෙහි මලයිය කඳු නමින් දක්වා ඇත්තේ මලය දේශය අයත් මධ්‍යම කඳුකරය යි (කල්‍යාණවංශ හිමි 1967 26). සාහිත්‍යමය සාධක පරිශීලනයේ දී ඉතාමත් අඩු අවධානයක් ලබා දී ඇති මලය රටෙහි දුම්බර ප්‍රදේශය අතීත සමාජය තුළ ආරක්ෂිතභාවය සඳහා කොතෙක් දුරට ඉවහල් වී දැයි මෙයින් විමර්ශනය කෙරේ.

අනුරාධපුර යුගය තුළ දුම්බර කඳුවැටියේ ක්‍රියාකාරීත්වය

මලය රට හෙවත් කඳුරට සවැනි සියවසේ සිට එකොළොස්වන සියවස දක්වා ආණ්ඩු කරන ලද්දේ මලයරාජ නමින් හැඳින් වූ කුමරෙක් විසිනි(කුලරත්නම් 2000 :13). අනුරාධපුර යුගයේ දී මලය දේශයට එතරම් වැදගත් ස්ථානයක් හිමි නොවීය. ගිරි දුර්ග පිහිටීමත් කටුක දේශගුණයත් නිසා වියළි කලාපයේ [illegible] ප්‍රදේශ මෙන් මේ ප්‍රදේශ වාසයට සුදුසු නොවීමත් මේ සඳහා බලපෑ ප්‍රධාන සාධක වේ. සීහලවත්ථුප්‍රකරණයේ එන විස්තරයට අනුව

> බහුගව මහිංසකිණ්ණං බහුවාල මිගාකුලං
> පිසාච බහුලාවාසං මලයං නාම පණ්ණිකයේ

යනුවෙන් බොහෝ වළ. මී ගවයන්ගෙන් පිරුණා වූ ද බොහෝ වල් ඌරු පසුන්ගෙන් ගැවසී ගත්තා වූ ද බොහෝ වූ ගුහා පිසාචයින් ගේ වාසයට ඇරුණා වූ ද පෙදෙසක් වූයේ තම්බපණ්ණි දීපයේ පිහිටි මලය රටයයි (සිංහලවත්ථුප්පකරණය 1959, 128). මහාවංශයේ ද්විතීය භාගයේ මධ්‍යම කඳුකරය හුදකලා ප්‍රදේශයක් වශයෙන් දක්වන්නේ එය තරණය කිරීමට අපහසු බව දක්වමිනි. " නොයෙක් පර්වත දුර්ග ඇති බැවින් ද චණ්ඩ සත්ව භයින් ද දුකසේ බැස්ස යුතු වූ අනාර මිනිසුන්ගේ සංචාර රහිත වූ ඒක පදික මාර්ගයේ යා යුතු වූ ...." ආදී වශයෙනි (මහාවංශය 1996, 126). සාහිත්‍ය සාධකවල සඳහන් තොරතුරුවලට අනුව කඳුරට මලය ප්‍රදේශය භූ ගෝලීය හා ස්වාභාවික පිහිටීමේ සැලසුමෙන් ජන ශූන්‍ය කලාපයක් බවට පත් වුවත් රාජධානි තිරිත ලෙසට සංක්‍රමණයවීමේ දී හා විදේශීය ආක්‍රමණ වල දී රජ පරම්පරා ගණනාවකට ම ආරක්ෂාව සැපයූවා කඳුකර මේ ප්‍රදේශයයි. මහාවංශයේ සඳහන් පරිදි විජය රජු විසින් කුවේණිය පළවා හරිනු ලැබූ පිළිසරණ නැතිව ගියේ මලය රටට අයත් දුම්බර කඳුවැටියේ වූ ලංකාපුරය පිහිටි ලග්ගල වෙතයි. " ඕ තොමෝ නැවත නැවත සිඟු ගාදා කොට යා යුතු තැනක් නැති බැවින් ලංකාපුරයට ගියාය. ......" වශයෙන් එහි දක්වේ (මහාවංශය 1860, 59-63). එමෙන් ම මේ ප්‍රදේශයේ "කුවිණි" යනුවෙන් නම් පවා අදත් භාවිතා කරනු ලැබේ. එමෙන් ම කුවේණිය මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයට අයත් ගලේවෙල සුප්‍රකට බම්බා විහාරාශ්‍රිත ප්‍රදේශයේ විසූ බම්බා නම් වූ යක්ෂ ගෝත්‍රික කුමාරයාගේ දියණියකි. ඒ අනුව මාතලේ මහනුවර ප්‍රදේශ අයත් දුම්බර කඳුවැටියේ පිහිටි ලග්ගල කේන්ද්‍ර කර ගත් ලංකාපුරයට කුවේණිය ආරක්ෂාව පතා පැමිණ ඇති බව පෙනේ. ඇයට ආරක්ෂාව සැපයුවේ නැති වුව ද සාහිත්‍යමය මූලාශ්‍රවලට අනුව ආරක්ෂාව පතා කඳුකර ප්‍රදේශයට පැමිණි ප්‍රථමයා වූයේ කුවේණියයි.

එමෙන් ම දුම්බර කඳුකරයේ පිහිටි තෙල්දෙණියට තුදුරින් වූ කඹරගල සෙල්ලිපියේ " උතර ගුත පරුමක පුතෙ මහපදගනෙ කොලගමහි නුබෙ (කලතොහි එක ලෙණෙ චිතනගහි) සගසෙ දෙතෙහ දිනෙ " (අමරවංශ හිමි 1969, 90) යන සඳහනට අනුව ක්‍රි. පූ 3 වන සියවස වන විට මේ ප්‍රදේශය ජනාවාස ව තිබූ බව කොලගම නම් වූ ජනාවාසයක් පැවතීමට අනුව පැහැදිලි වේ. ඇතැම් විට අනුරාධපුර යුගයේ මුල් කාලයේ දී ආරක්ෂාව පතා පැමිණි ඇතැම් පිරිස් මෙම ප්‍රදේශයේ පදිංචි වීමෙන් මෙවැනි ගම්මාන ඇති වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය.

මාගම සිට අනුරාධපුරය දක්වා දුෂ්ඨයන්ගෙන් රට මුදා ගැනීම සඳහා දුටුගැමුණු රජු මෙහෙයවන ලද බලසේනාංක ගමන් ගත් යුධ ගමන් මාර්ගයෙහි එක් නැවතුම් පොළක් වූයේ මහියංගනය යි. මහියංගනයේ දී මහවැලි ගඟ පසුලේ ගමන් කරන බැවින් කඳවුරු බැඳීමට ද යෝග්‍ය තැනක් වූ බැවින් මහියංගනය තෝරා ගත් බව පෙනේ. එකල රෝහණය හා අනුරාධපුර සම්බන්ධ කළ ප්‍රධාන මාර්ග දෙකක් විය

(කල්‍යාණවංශ හිමි 1967, 23). එයින් අනුරාධපුරයෙන් නැගෙනහිරට එහි දී ගිය මාර්ගයෙන් බෙදී මහිපුරිය හරහා අඹන් ගඟින් එතෙරව සෙරෝගාම, රණමුරේ, ලංකාපබ්බත පසුකොට මහියංගනයේ දී මහවැලි ගඟින් එතෙරව කතරගම දක්වා වැටී තිබුණු මාර්ගයේ දුටුගැමුණු රජු ගමන් ගත් බව පෙනේ. දුම්බර කඳුවැටියේ පහත් නිම්නයක පිහිටි මීමුරේ ගම්මානය දිගු කලක් පුරා ආරක්ෂිත ප්‍රදේශයක් වශයෙන් භාවිතයේ පැවති බව පෙනේ. මේ ගම්මානය අනුරාධපුර යුගයේ දී මහාතිස ග්‍රාමය යනුවෙන් හැඳින් වූ බව සඳහන් ය (අබේරත්න PERS, 2003). මීමුරේ ගම්මානයේ ඇති ජනප්‍රවාදයකට අනුව අනුරාධපුර දුටුගැමුණු රජු සමයේ දුම්බරට පලා ආ කහටයා, රත්දුනුවෝ, රත්නැල්ලා, වඩිනාහාල්වා යන පස් දෙනෙකුගෙන් සැදුම්ලත් කණ්ඩායමක් විවිධ එයින් කහටයා විසින් පිහිටුවා ගත් ගම්මානය කහටගහ ස්ථානවල ජනාවාස පිහිටුවා ගැනීමෙන් පසුව මේ ප්‍රදේශයේ ජනාවාස ඇති වූ බව සැලකේ (අබේරත්න PERS,2003). එයින් කහටයා විසින් පිහිටුවා ගත් ගම්මානය කහටගහ කුඹුර හෙවත් මීමුරේ ගම්මානයයි. මේ අනුව ඇතැම් විට මෙම පිරිස දුටුගැමුණු රජු යුද්ධය මෙහෙය වූ ගමන් මාර්ගයේ එක් මධ්‍යස්ථානයක් වූ ලංකාපබ්බතය අසල පිහිටි මීමුරේ හරහා ගමන් කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම ප්‍රදේශයට පැමිණෙන්නට ඇත. එසේත් නැතිනම් යුධ බියෙන් පලා යමින් සිටිය දී ආරක්ෂාව පතා පැමිණියා ද විය හැකිය.

පොළොන්නරු යුගය තුළ දුම්බරකඳුවැටියේ ක්‍රියාකාරීත්වය

මලය දේශය හා දුම්බර කඳුවැටිය පිළිබඳ වංසකථාගත තොරතුරු සමුව ම සඳහන් වන අවස්ථාව වන්නේ ක්‍රි. ව 12 සියවසේ ඇති වූ සිවිල් යුද්ධ සමයේ මලය දේශය පළමුවන පරාක්‍රමබාහු රජු යටත් කර ගැනීම හා රජු කඳුකරයට පලා යෑම පිළිබඳව වන විස්තරයෙහි. වංසකථා තොරතුරුවල සත්‍ය අසත්‍ය භාවය තෙළිදරව්වන ජනප්‍රවාදගත සාධක රැසක් ද මේ ප්‍රදේශයෙන් හමුවේ. දක්ඛිණ දේශය රජරටට ඈඳා ගැනීමේ අදහසින් කඳුකර පෙදෙසට පලා ගිය පරාක්‍රමබාහු කුමාරයා පිටුපස ලුහු බැඳි කිත්සිරිමේඝ රජු ගේ පිරිසෙන් බේරීමට රජු විසින් මාතලේ (මහාතිල) සරග්ගාමය හෙවත් සැලගම වශයෙන් කොඩ්රින්ටන් හඳුනාගත් ප්‍රදේශයට පැමිණ ඇත (Codrington 1938, 70). ඉන්පසු මාතලේ බෝගම්බරටත් තමා පසුපස ලුහුබැඳ ආ භටයින්ගෙන් බේරීම සඳහා ලංකා පර්වතය ප්‍රදේශයේ (ලග්ගල) පිහිටි රණමුරේ ට පැමිණ ඇත. ගමනාගමනය දුෂ්කර හෙයින් සුරක්ෂිත වූ මේ ප්‍රදේශයේ කිහිප දිනක් නැවතී සිට විඩාව සංසිඳුවා ගත් බව සඳහන්ය (විජේකෝන් PERS, 2003). මෙම අවස්ථාවේ දී රජු හදිසි යුද්ධයකට අවශ්‍ය සේනා සංවිධානය කළ බව පෙනේ. මහාවංසයේ රණමුරේ ලෙස දක්වා ඇත්තේ ලග්ගල රණමුරේ ගම්මානය බව කොඩ්රින්ටන්ගේ අදහසයි. රණමුරේ ගම්මානයේ ඇති ජනප්‍රවාදයකට අනුව ද එහි පරාක්‍රමබාහු රජ

සමයේ යුධ පුහුණු මධ්‍යස්ථානයක් ව පැවතියේ ය (රත්නායක PERS 2003). එමෙන් ම මෙම ගම්මානයේ යුධ භටයන් පුහුණු කරන ලද ස්ථාන තුනක් පිළිබඳව සඳහන් වේ. එනම් දුනුමඩාගල, හරහතලාගල, ගිණිකෙළියාව යන ස්ථානයි (ප්‍රේමානන්ද 1998, 136). පරාක්‍රමබාහු රජුගේ ප්‍රධාන සෙනෙවියෙකු වූ දණ්ඩනාථ ලග්ගල රණමුරේ උපන් අයෙකි. පැරකුම්බා රජු වරක් රණමුරේට පැමිණියේ ද දණ්ඩනාථයගේ සහයෝගය ඔහුට ලැබුණු නිසා වන්නට ඇත (පියදාස 1984, 74). මේ අනුව සාහිත්‍යමය හා ජනප්‍රවාදගත තොරතුරුවලට අනුව පරාක්‍රමබාහු රජු රණමුරේට පැමිණෙන්නට ඇති බව සිතිය හැකි ය. රණමුරේ ගම්මානයට නුදුරින් කයිකාවල නම් ගම්මානයක් ඇති අතර ගම්මුන්ගේ අදහස වන්නේ රණමුරේ ගම්මානයට ආරක්ෂාව සැපයීම පිණිස මෙම කයිකාවල නම් වූ මුර පොළ පිහිටුවන්නට ඇති බවයි. මෙලෙස යුද්ධ කණ්ඩායම් පුහුණු කළ සේනාංක රැඳවා සිටි ස්ථානයක් වූ රණමුරේ සිට නාරංගමුව හරහා වැටී තිබුණු මාර්ගයේ මීමුරේ නම් ස්ථානයට ද පැමිණි ඇත. ගමනාගමනයන් දුෂ්කර මෙම ගම්මානයට ද රජු පැමිණ ඇත්තේ යුධ සේනාංකයන් රැඳවා සිටි බැවිනි. කපුක මාමාවත් තරණය කළ මේ රජු "මීමුරේට මම එන්නේ මේ මුරේ පමණකැයි " කීය. මෙමුරේ පසුකාලයේ දී මීමුරේ බවට පත් වූ බව මීමුරේ ගැමියන්ගේ අදහසයි. (අබේරත්න PERS, 2003) මේ අනුව අතීතයේ මීමුරේ ගම්මානයේ පැවති සුරක්ෂිත භාවය හේතුවෙන් පරාක්‍රමබාහු රජුගේ යුධ සේනාංක රැඳවා තබා සිටි ස්ථානයක් වූ බව කිව හැකි ය. රණමුරේ මෙන් ම මීමුරේ ගම්මානයේ ද ආරක්ෂාව සඳහා කයිකාවල නම් වූ මුර පොළක් පිහිටුවා ඇති අතර අද වන විට එය කයිකාවල නම් වූ ගම්මානයක් බවට පත් ව ඇත. මේ අනුව දුම්බර කඳුකරයට අයත් ඉහත සඳහන් ප්‍රදේශ පරාක්‍රමබාහු රජු දියත් කළ යුධ මෙහෙයුමේ දී රජුට ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ වූවා මෙන් ම යුධ මෙහෙයුම් හා සේනා රැස් කිරීම සඳහා ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ වීම අතින් වැදගත් වූ බව පෙනේ.

එමෙන් ම ගජබා රජුට අයත් ව තිබූ මහා මලය දේශය අල්ලා ගත් රජු උඩුදුම්බර (යටගිනණ්ඩකයේ) සහ දුම්බර අධිපති වූ රක්ඛ නම් දණ්ඩාධිනායකයා ගේ සහාය ඇතිව පාතදුම්බර ප්‍රදේශය ද සිය ආධිපත්‍යයට නතුකර ගන්නා ලදී (නිකලස් 1972, 425). මේ අනුව උඩුදුම්බර ප්‍රදේශයේ පිහිටි මීමුරේට පරාක්‍රමබාහු රජු පැමිණ ඇතැයි යන මතයෙහි යම් සත්‍යතාවයක් ඇති බව පෙනේ. මහාවංශයේ 70 වන පරිච්ඡේදයේ මලය රට පිළිබඳව වන විස්තරයට අනුව අතියයින් දුෂ්කර කඳු හා රහසිගත භාවය උපරිම ආකාරයෙන් රැකිය හැකි වූ මේ ප්‍රදේශයේ යුධ කටයුතු රක්ඛ සේනාධිපතිගේ ද මැදිහත් වීම මත සිදු වන්නට ඇත.

මහනුවර යුගය තුළ දුම්බර කඳුකරයේ ක්‍රියාකාරීත්වය

දුම්බර කඳුකරය ආරක්ෂිතභාවය කෙරෙහි සම්බන්ධ වූ ආකාරය පිළිබඳ ප්‍රබල සාක්ෂි ලැබෙන්නේ මහනුවර රාජ්‍ය පාලන සමයේ දී ය. මහනුවර යුගයේ බහුලව ලියවුණු කඩයිම් පොත් අතරින් ශ්‍රී සිංහලේ කඩයිම් පොතේ "පෙම්බර දුවරුන් පන්සියයකට ගල්වෑන් වල අකුරු කොටා දායාද පිණිස දුන් හෙයින් දුම්බර රට නම් වන්නේ ය. ..... උඩුන් කැට නුතකට බඳු කඳු නම් මැද මහනුවර කන්දය දියතලා නුවර කන්දය හුන්නස්ගිරි කන්දයයි දුනගත යුතුය....."(අභයවර්ධන 1996, 65) යනුවෙන් මහනුවර යුගයේ දුම්බර ප්‍රදේශයේ දේශ සීමා විස්තර වේ.

මීමුරේ ගම්මානයේ ඇති ජනකථාවකට අනුව කොළොන්නාරුවේ පරාක්‍රමබාහු රජුගෙන් පසුව නැවත මහනුවර යුගය දක්වා මේ ප්‍රදේශයේ වාසය කළේ වැදි ගෝත්‍රිකයින් ය. ඒ අනුව මීමුරේ ගම්මානයේ විසූ බෙදුරුවා නම් වැද්දා පළමුවන විමලධර්මසූරිය රජු සමඟ සබඳතා පවත්වා ඇත. විමලධර්මසූරිය රජු විසින් රංගල ගල් පොත්ත, මාතලාගල, ලග්ගල කොළ අඹගහ අත්ත, ධීනකොටු සකන, කොරටුවේ දිග්ගල් පොත්ත යන දේශ සීමාවන් පනවා ඒ වෙනුවෙන් රජවාසලට මී පැණි හා දඩමස් කැපයීමට වැද්දාට නියම කොට ඇත (විජේකෝන් PERS 2003). වැදිවංසය හෙවත් වැදි වනම් වූ කලි සතුරන්ට බියෙන් වන ගත වූ රජුන්ගෙන් හා ඇමතියන්ගෙන් පැවතෙන්නකැයි නිහි නිසංණිවුට කියයි. එමෙන් ම වැද්දෝ රජ පවුලට බොහෝවිට ඇයම් කළේ යැයි ද සලකනු ලැබේ (නිහි නිසංණිවූ 1998 ,13). මේ අනුව නිහි නිසංණිවුවේ එන තොරතුරුවලට අනුව මීමුරේ ප්‍රදේශයේ අණසක පැතිරූ බෙදුරුවා වැද්දා ඇතැම් විටෙක රජ පවුලකින් පැවත ගෙන එන තැනැත්තෙකු විය හැකි ය. මෙතරම් වරප්‍රසාද සහිතව මිහු දුම්බර ප්‍රදේශයේ විසූවේ සතුරන්ගෙන් ආරක්ෂා වීම සඳහා විය හැක ය.

විජිතාද්භාමී රජෙකු වූ ශ්‍රී වීර පරාක්‍රම නරේන්ද්‍රසිංහ රජු (1707-1739) සමයේ රජුගේ දුර්වල පාලනයට එරෙහිව කැරැල්ලක් ඇති විය. රජවාසලේ දූත ප්‍රයාතය නම් ග්‍රන්ථයේ එන සඳහනකට අනුව රජු මීමුරේ දුම්බර රටේ රාළ, හේන්දෙණියේ මුහන්දිරම්, උඩවෙර මුහන්දිරම් ආදීන් මේ කැරැල්ල මෙහෙය වූ අතර මිදුනට බියෙන් පළා ගිය රජු ආරක්ෂාව පතා පැමිණියේ ද දුම්බර කඳුකර ප්‍රදේශයට ය." ....මෙදින රාත්‍රී භාගයේ දී ම උඩුගොඩ මැදින් හුන්නස්ගිරි පර්වත ප්‍රාන්තයෙහි වැඩ වදාරමින් ..... මෙම පර්වතයේ සිට කොස්ගම යන ගමට නුදුරු සුපගහ කොඩ ද එතැන සිට මීමුරේට නුදුරු කඩතුරා නම් පබාහාටයේ නයින් කෙළිනා ගලට ගවු භාගයක් පමණ නෑන එක්තරා පර්වත ප්‍රාන්තයෙහි......" ආදී වශයෙන් දුම්බර කඳුකරයේ රජු සැඟව සිටි ස්ථාන විස්තර වේ (උම්මාකාන්ද හිමි 1969 ,67)නරේන්ද්‍ර සිංහ රජ සමයේ ඇති

වූ මෙම අවුල් සහගත වාතාවරණයේ දී සරණංකර සංඝරාජ හිමි අලවත්තා පිටියේ ගල් ගුහාවක සැඟව සිට දළදාව ආරක්ෂා කර ගත් බව සඳහන් වේ (රූපසිංහ PERS 2003). නරේන්ද්‍රසිංහ රජු සමයේ සරණංකර සංඝරාජ හිමියන් ඇතුළු සිල්වතුන් ලග්ගලට පිටුවහල් කරන ලද බව සඳහන් වන අතර ඒ අනුව ගුහා ජන කථාවේ යම්කිසි සම්බන්ධතාවයක් ඇති බව පෙනේ. මේ අනුව ආරක්ෂිත ප්‍රදේශයක් වශයෙන් දුම්බර කැලෑපයෙහි වැදගත්කම තවදුරටත් පැහැදිලි වේ.

ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රාජ්‍ය සමයේ උඩරට රාජධානියේ දේශපාලනික තත්ත්වය පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමේ දී දුම්බර රට රාජ්‍ය තන්ත්‍රය සම්බන්ධයෙන් සුවිශේෂී කාර්ය භාරයක් ඉටු කර ඇති බව පෙනේ. එයට ප්‍රධාන ම හේතුව වූයේ දුම්බර මහ නිලමේ ලෙසින් මීගස්තැන්නේ අධිකාරම් ධුරයට පත් වීමයි. දේශීය හා විදේශීය සාහිත්‍ය කෘති පරිශීලනයේ දී දුම්බර මහ නිලමේ, මීගස්තැන්නේ අධිකාරම්, මිමුරේ රටේ මහත්තයා ආදී වශයෙන් ද ඔහු හඳුන්වා ඇත (විමලානන්ද 1963, 380). මේ අනුව දුම්බර කඳුවැටි ප්‍රදේශයේ සුවිශේෂී කාලපරිච්ඡේදය උදාවන්නේ මීගස්තැන්නේ අධිකාරම් ලෙසින් මිමුරේ රටේ මහත්මයාගේ සමයේ දී බව පෙනේ. මේ සමයේ දී දුම්බර කඳුවැටි ප්‍රදේශයේ වැසියන් රාජ්‍ය කටයුතු සඳහා දැඩි සහයෝගයක් දක්වා ඇත. 1815 පෙබරවාරි 17 දින දුම්බර හක්කොටුව ගල දී ජෝන් ඩොයිලි විසින් සිය දින පොතේ දක්වා ඇති සඳහනකට අනුව දුම්බර ඇති වැදගත්කම පැහැදිලි කරයි (Codrington 1990, 208-209). "උතුමාණන් වහන්සේ ගේ අදහස් ප්‍රකාශ ආරක්ෂිත ලිපියක් ද මට ලැබිණි. මැදමහනුවර සිට සැතපුම් අටක් පමණ මෙම ස්ථානයට නැගෙනහිරින් අසල්වැසි ගමක රජු සිටිනු ඇතැයි මම ඔබට සවනත් ලෙස දනුම් දෙමි. අපගේ හමුදාව ඉදිරියට ගෙන යාමේ දී ඔහු දුම්බර නැගෙනහිර කෙළවර පිහිටි මිමුරේ නම් ගමේ දී පසු බසින බව සත්‍ය ලෙස වටහා ගත හැකිය" වශයෙන් සඳහන් වේ (ගුණපාල 1994, 222). මෙම ලිපියේ සඳහන් තොරතුරට අනුව මහනුවර යුගයේ දී ආරක්ෂිත ප්‍රදේශයක් වශයෙන් ඉංග්‍රීසීන් අතර පවා දුම්බර ප්‍රදේශයෙහි වැදගත්කම ප්‍රචලිතව පැවති බව පෙනේ. එමෙන් ම ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජ ඉංග්‍රීසීන්ට බියෙන් පලා යන විට මීගස්තැන්නේ අධිකාරම්ගේ ද සහය ඇතිව තම දූවරු දෙදෙනා ආරක්ෂාව සඳහා එවා ඇත්තේ ද මිමුරේට ය. බ්‍රිතාන්‍ය හමුදාව රාජසිංහ රජු සොයන විට රජු හා පවුලේ අය සැඟව සිටි ස්ථානයක් බව මිමුරේ ගම්මානය පිළිබඳව එන විස්තරයක දක්වේ (Cooray 1998, 24). මීගස්තැන්නේගේ ද අනුදැනුම මත රජ පවුලේ සාමාජිකයන් පොද්දල්ගොඩ, රේවියගම වැනි මහනුවර හා මිමුරේ අතර වැටුණු ප්‍රධාන මාර්ග ඔස්සේ නැඳවාගෙන එන ලදුව මිමුරේ ගම්මානයේ මැද ගෙදර නමින් හැඳින් වූ නිවසේ ආරක්ෂාව සඳහා සඟවා තබා ගෙන ඇත (අබේරත්න PERS 2003). ඒකනායක මුදියාන්සේලාගේ මැද ගෙදර නමින් හැඳින් වූ මෙම පරපුර අද පවා මීගස්තැන්නේ

අධිකාරම්ගෙන් පැවත ගෙන එන්නන් හා සබඳතා පවත්වයි. රජ පවුලේ දියණියන්ට රහසිගතව ස්නානය කිරීම සඳහා සැදූ කටුපැළැල්ලේ ළිඳ අද පවා භාවිතයේ පවතින අතර එනමින් එය හැඳින්වූයේ කුමරියන්ගේ ආරක්ෂාවට කටුපැළලිවලින් වට කර තිබූ නිසා ය. කෙසේ වෙතත් මැද මහනුවර දී රාජසිංහ රජු ඉංග්‍රීසීන් විසින් අල්ලා ගත් පසුව ඔහුගේ දියණියන් දුකට පත්ව මේ ගම්මානයේ දී ම මිය ගියේ ය.

එමෙන් ම දුම්බර කඳුවැටියේ ආරක්ෂිතභාවය අතින් ප්‍රචලිතව පැවති මීමුරේ ගම්මානය දඬුවම් සඳහා මිනිසුන් පිටුවහල් කර තබා ඇති ස්ථානයක් බව ද සඳහන් ය (විමලානන්ද 1963, 316). දන්ඩෙණි කුඹුර, දඬුපොළ, ඉලුක්හේන වැනි ස්ථානවලින් අවි ආයුධ සෑදීමට ගන්නා ලදැයි සිතිය හැකි යබොරවල විශාල ව්‍යාප්තියක් දැකිය හැකි ය. මේ අනුව යකඩ භාවිතයෙන් යම්කිසි නිෂ්පාදනයක් මේ ප්‍රදේශයේ සිදු කරන ලදැයි සිතිය හැකි ය. ඇතැම් විටක පිටුවහල් කරන ලද සිරකරුවන් යොදා ගෙන මහනුවර රාජ්‍ය සමයේ පැවති යුධ අවශ්‍යතාවයන් උදෙසා අවි ආයුධ නිෂ්පාදනය කරන්නට ඇත්තේ මෙම ප්‍රදේශයේ විය හැකි ය. මීගස්තැන්නේ අධිකාරම් වැනි බලසම්පන්න පුද්ගලයන්ගේ වාසභූමිය දුම්බර පළාතය වූ නිසා ඇතැම් විට එවැන්නන් ගේ ද අනුමැතිය ලැබෙන්නට ඇත.

හම්බන්තොට සිරවා උඩ දෙදුම්බර බිත්තැන්	නා
සපරගමුව සහ සත් කෝරළ මන්නාරම නිසා	නා
යකඩ ලොහෝ කම්හල් එකසිය පැන්නූ පමණ ව	නා
කරවා දහස් ගණන් නිරතුරු ගොස දන වැඩ කර	නා

(මන්දාරම් පුර පුවත 1958: 20)

මන්දාරම් පුර පුවත කාව්‍ය සංග්‍රහයට අනුව පළමුවන විමලධර්මසූරිය රජු රටේ කොයෙකුත් පළාත්වල යකඩ වැඩපළවල් හා උදුන් 175 ක් පමණ ආරම්භ කළ බව සඳහන් වේ. මෙසේ ඇරඹුණු යකඩ කර්මාන්තය සිරකරුවන් යොදාගෙන ක්‍රියාත්මක කළා විය හැකි ය. මේ ප්‍රදේශයේ ව්‍යාප්ත වී ඇති යපස් හා යකඩ උණු කිරීමේ දී ඉතිරි වූ යබොර එයට සාධක වශයෙන් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. මේ අනුව මෙතරම් ආරක්ෂාවක් දුම්බර මීමුරේට වැනි ගම්මාන සඳහා ලැබී ඇත්තේ පාරිසරික වශයෙන් ස්වාභාවික ආරක්ෂිත මේ ප්‍රදේශයන්හි බරපතල වැරදිවලට දඬුවම් සඳහා පිටුවහල් කරන ලද්දන් වාසය කිරීම හා ඔවුන් යොදවා අවි ආයුධ නිෂ්පාදනය කිරීම ආදිය සිදු කරන්නට ඇති නිසා යැයි හැඟේ.

නිගමනය

පාරිසරික පසුබිම ප්‍රාග්ඓතිහාසිකයේ සිට ම මානව ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සෘජුව බලපාන ලද සාධකයකි. මේ අනුව ගිරි දුර්ගමය සිහිටීම හේතුවෙන් දුම්බර කඳුවැටියේ පැවති ජන ගුහාතොරයට රජවරුන්ට යුධ කටයුතුවල දී ආරක්ෂාව සඳහා පළා විත් සැඟව සිටීමට පාදක වී ඇත. ස්වාභාවිකව සැපයු ආරක්ෂිතභාවය හේතුවෙන් ම නීතියෙන් වරදකරුවන් වූවන් පිටුවහල් කර හැරි ප්‍රදේශයක් වශයෙන් ද පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් ලැබෙන සාධකවලට අනුව අවි ආයුධ නිෂ්පාදනය කරන ලද ස්ථානයක් වශයෙන් ද දුම්බර කඳුකරයේ සුවිශේෂත්වය මනාව පැහැදිලි වේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

ජයවර්ධන එච්. ඒ. පී. 1996 *[illegible]*, ශ්‍රී ලංකා රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ.

අමරවංශ හිමි, කොත්මලේ 1969 *ලක්දිව සෙල්ලිපි*, ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ.

Codrington H. W 1938 *Ancient land tenure and Revenue in Ceylon*, Ceylon Government Press,Colombo.

Coory P. G 1998 *The Knuckles Massif-A Portfolio*, Forest Deprtment,Battaramulla.

දයාරත්න එස් 1998 භූගෝලීය පසුබිම, *[illegible] දුම්බර කඳුවැටියේ උරුමය*, මාතලේ දිස්ත්‍රික් සංස්කෘතික අරමුදල, මාතලේ.

ධම්මානන්ද හිමි, නාවුල්ලේ 1969 *[illegible] ලංකා පුරාවෘත්තය*, ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ.

ගුණපාල ධර්ම ශ්‍රී 1994 *[illegible] දිනපොත*, එස්. ගොඩගේ සහ සමාගම, කොළඹ.

කුලසූරියවංශ හිමි කුඩාවැල්ලේ 1969 ලංකාවේ ඓතිහාසික [illegible], ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ.

කුලරත්නම් 2000 ලංකාවීන් විද්‍යාවේ ලංකා ඉතිහාසය, විද්‍යාලංකාර විශ්ව විද්‍යාලය කැලණිය.

නිකායසංග්‍රහය 1996 හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල හිමි සහ දොන් අන්ද්‍රියස් ද සිල්වා බටුවන්තුඩාවේ (සං.), දීපානි මුද්‍රණ ප්‍රකාශන, නුගේගොඩ.

1880 හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල හිමි සහ බටුවන්තුඩාවේ පණ්ඩිත (සං.), රත්නාකර පොත් ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ.

[illegible] 1958 [illegible] ලංකානන්ද හිමි (සං.) [illegible] දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ.

[illegible] 1998 [illegible] (සං.) ඇස්. ගොඩගේ සහ සමාගම, කොළඹ.

විමලානන්ද තෙන්නකෝන් 1963 උඩරට [illegible], ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම, කොළඹ.

පර්යේෂණ සහාය

අබේරත්න, ගාමිණී	2003	Pers comm [illegible]
විජේකෝන්, ආනන්ද	2003	Pers comm [illegible]
[illegible]	2005	Pers comm [illegible]
[illegible]	2003	Pers comm [illegible]